

DELO MEDICINSKE SESTRE

Zdravje je največje bogastvo človeštva in družbe sploh. Zdrav posameznik, zdrava skupnost, zdrav narod je merilo za moč in obstoj sleherne dežele.

Po definiciji Svetovne zdravstvene organizacije zdravje ni samo odsotnost bolezni. Je telesno-duševna in socialna uravnovešenost človeka.

Na zdravje moramo paziti. Varujemo ga tudi s tem, da vzgajamo ljudi za zdrav način življenja, da preprečujemo bolezni in prometne nezgode ter skrbimo za zdravo in čisto okolje. Izgubljeno zdravje moramo povrniti. Bolezni raziskujemo, bolnike oskrbujemo, jih zdravimo in rehabilitiramo, to pomeni, da jih vračamo družini, v stanje pred boleznijo, nazaj v proizvodnjo.

To so velike, kompleksne naloge, ki jih SZO nalaga vsem svojim članicam kot obvezno skrb za človeštvo. Vse dežele sveta jih na svoj način rešujejo s svojo zdravstveno politiko, s svojimi zdravstvenimi delavci.

Med zdravstvenimi delavci je več poklicev. Najstarejši so med njimi zdravniški poklic, poklic babice in poklic medicinske sestre. Medicinska sestra je številčno zastopana najmočnejše.

Naloge zdravstvene službe danes niso več stvar posameznika ali enega profila, temveč so to skupne naloge vseh profilov in se lahko pravilno izpolnjujejo le v skupnem ali bolje — v timskem delu.

Danes proslavljamo 50. obletnico ustanovitve prve sestrške šole na Slovenskem, zato naj ta svečani dogodek še posebej posvetimo poklicu medicinske sestre.

Medicinska sestra ima izredno obširno področje svoje dejavnosti. Najdemo jo v vseh panogah zdravstvene službe: v splošni zdravstveni službi, dispanzerski službi, patronažni službi, medicini dela, v vzgojno varstvenih ustanovah, v vseh vrstah bolnišnic, v upravnih službah. Medicinska sestra je tudi zdravstvena učiteljica in vzgojiteljica — vzgaja z vsem svojim delom, z vso svojo osebnostjo, zavestno ali nevede.

V timskem delu se srečuje z zdravstvenimi delavci vseh profilov. Največ stikov ima sestra z zdravnikom. Delovni področji zdravnika in sestre sta različni. Sestra ima svojo izobrazbo, svoj poklic in svoje določene naloge. Obe področji pa sta usmerjeni v pomoč in blaginjo človeštvu, vendar vsako s svojega vidika. Poleg strokovnih nalog, ki smo jih že natančno opredelili, medicinska sestra usklajuje delo bolnišničnih služb, hkrati pa ustvarja udobno ali neugodno vzdušje in počutje bolnikov. Sestra je tista, ki skrbi, da je urejeno vse in ob pravem času, da vladata v ustanovi red in čistoča, da so ljudje pravilno razporejeni na delovnih mestih. Zdravnik vsega tega ne utegne in je njegovega časa tudi škoda; samo po sebi je umevno, da za to poskrbi sestra. Isto pričakujejo od nje tudi drugi sodelavci.

V svojih opažanjih sem se omejila predvsem na delo ob bolniku, saj je vsak izmed nas prej ali slej potencialni kandidat za bolezen in s tem za stik z medicinsko sestro.

Ko omenjam bolnika, naj ponovim in poudarim znano trditev, da je bolnik predmet vsega našega dejanja in nehanja. To vedno slišimo, morda sprejemamo to trditev že s kančkom naveličanosti. Vendar pa nam je ključ do pravilnega odnosa do bolnika in ravnanja z njim.

Bolnik — osebnost — ima mnogotere potrebe glede na svoj značaj, navade in duševne sposobnosti. Bolnik je nemočen in čuti največjo potrebo po prijaznem razumevanju.

Bolnik po navadi ne gre rad v bolnišnico in mu je mrko vse, kar je z njo v zvezi. Dobro je, da to vemo, saj tako vse boljše razumemo nekatere nje-

gove reakcije. Danes obravnavamo bolnika precej drugače kakor pred desetletji. Z naglim razvojem tehnike tudi medicinska dejavnost čedalje bolj uporabljaja mehanizacijo; druge izbire ni; kratko malo mora po tej poti, sicer bi se znašla v razkoraku z drugimi znanostmi. Dosežki tehnike, modernizacija diagnostike in sodobnega zdravljenja vsekakor služijo človeštvu, pa čeprav spreminjajo odnos bolnik—medicinska sestra.

Človek je enovita celota telesnih in duševnih, zlasti čustvenih elementov. V bolezni je neogljen, občuti negotovost, poleg bolečin ga navdaja tudi strah pred boleznijo oziroma pred diagnozo. Pogreša družino, delovni kolektiv in tudi svoje delo in ustvarjanje. Diagnostični posegi in aparature so mu tuji in hladni. Zato je prvi stik s sestro zanj pomemben. Prijazna beseda, stisk roke ali ponujena skodelica čaja pomagajo premostiti začetne zadrege in bojazni.

Zaradi velikega števila zahtevnih opravil mora sestra obvladati sodobno tehniko medicine. To že zaradi tega, ker prevzema vse več opravil, ki jih je še pred leti opravljal zdravnik. Vendar je nevarno, da ob izrazito tehničnih opravilih po malem izgublja tudi humanost poklica. Topel odnos, razumevanje, drobne pozornosti, izpolnjevanje tihih ali povedanih želja, skrb za udobnost, ustvarjanje varnega počutja, vse to so elementi, ki naj jih sestra vnaša v vsakdanje delo. Karkoli dela — bodisi da oskrbuje ranjenca ali neguje bolnika, bodisi da svetuje in pomaga, vedno ima opravka s človekom, katerega osebnost je dolžna razumeti in spoštovati, s tem pa hkrati ohranjati in razvijati humanost.

Varovanec — bolnik ne želi biti odvisen od drugih, torej tudi ne od sestre, in težko prenaša sočutje ali samaritanstvo. Njeno delo sprejema, ker verjame, da je sestra strokovno usposobljena in da svoje delo opravlja tako, da ji lahko zaupa. Zato jo najbolj ceni, ko mu s prijazno odločnostjo napravi to in ono. Počuti se varnega, ko jo gleda, kako strokovno in zanesljivo obvlada svoje dolžnosti. S prijaznim nastopom, načrtnim in umirjenim delom si sestra pridobi zaupanje svojega okolja.

V današnjem dinamičnem času kaj lahko pozabimo na to humano komponento sestrskega poklica. Bojazen, da bi sestra bila videti staromodna ali ne dovolj sodobna, če bi uporabljala takšne metode, če bi cenila tako imenovane človeške malenkosti (npr. da začne kratek prijeten razgovor, da bolnika posluša, tudi ko se ji mudi, da ne varčuje z besedicami — »prosim« in »hvala« — in še mnogo drugih stvari) je kaj pogostna. Vendar si mora biti sestra v svesti, da življenje sestoji v glavnem iz majhnih stvari in da nam prav skupek majhnih stvari ustvarja velike. Niz neznatnih stvari in situacij lahko privede do zadovoljnih ali srečnih doživetij ali pa ustvarja konflikte, probleme ali celo tragedije.

Spodbudna beseda ob pravem času in na pravem mestu, drobna pazljivost v času osamelosti — koliko dobrega lahko na ta način storimo — in kako malo je treba, da človeka zadovoljimo.

Delo medicinske sestre skorajda ne pozna meja. Delati mora tam, kjer je potrebno. Po svoji strokovni usposobljenosti se mora vključiti v delo na kateremkoli koncu sveta. Morda je poklic medicinske sestre eden redkih, ki se mora v celoti prilagoditi razmeram in navadam svoje ali druge dežele. Kjerkoli se znajde, govori v skupnem strokovnem jeziku in rešuje skupne probleme. Eden izmed ciljev in vrednot njenega dela pa je povsod isti: ob delu ohranjati humanost poklica.

Medicinska sestra si je izbrala težaven poklic. Težavnostna lestvica jo uvršča v sam vrh najbolj zahtevnih poklicev. V pretežni večini ga opravljajo

žene. Sestra mora delati v dnevni, popoldanski in nočni službi, ob nedeljah in praznikih, ko je večina drugih ljudi prosta. Njeno delo obsega tako telesne kot umske napore. Dnevno se srečuje s hudimi duševnimi in telesnimi travmami svojih varovancev. Pogosto pomaga reševati razmere socialno prizadetih družin, alkoholikov, starih in onemoglih. Prizadeta je, ko se njeni varovanci poslavljajo od življenja in ko naj bi na pravilen način potolažila svojce.

Težo poklica čuti kot žena in mati. Neštetokrat mora na dolžnost, ko njena družina želi, da bi z njo preživljala prost dan na izletu, ob večerih posedala z njimi, pomagala otrokom pri učenju in seveda v redu vzdrževala dom.

Neredko je medicinska sestra ovirana tudi v družbenem življenju. Pogostne nočne in dežurne službe ji onemogočajo polno udejstvovanje v samoupravnih in drugih družbenih organih.

Menim pa tudi, da je le malo poklicev, kjer bi lahko doživeli toliko zadovoljstva, kot ga doživljajo sestre ob odpustu ozdravljenih bolnikov, srečnih porodnic, zdravih malčkov in srečnih mater. Čim več je morala storiti za svojega varovanca, tem večje je njeno zadovoljstvo. Zaveda se, da je prispevala svoj delež k ozdravljenju, torej k vrnitvi v življenje, družino, družbo in na delo.

Sestre mora biti uravnovešena osebnost s široko, splošno razgledanostjo in dobro strokovno izobrazbo. Biti mora sposobna načrtovati, organizirati in izvajati ustrezne akcije. Ustvarja vzdušje delovnega okolja. Imeti mora splošno in srčno kulturo, biti mora realist z optimizmom in naprednimi nazori. Svoj poklic mora imeti rada in ga ceniti. Znanje, ki ga pridobi v šoli, mora nenehno izpopolnjevati in tako izboljševati svojo stroko in dvigati raven svojega poklica.

Višja med. s. Mira Pridgar
Klinične bolnišnice Ljubljana

NEKAJ MISLI OB JUBILEJNEM DNEVU — 50 LET SESTRSKEGA ŠOLSTVA V SLOVENIJI

Letos proslavlja sestrsko šolstvo pomembno obletnico. Petdeset let je vsekakor dolga, upoštevanja vredna doba. Po sestrskih šolah vse Slovenije so se menjavale generacije, spreminjali so se miselni tokovi, spreminjal se je odnos do medicinske sestre-zdravstvenega delavca in tudi do sestre-sodelavke. V tem procesu je skozi pet desetletij nastajal in se oblikoval lik medicinske sestre.

Gradile so ga sestre same s svojim znanjem, entuziazmom in močno zavestjo pomagati bolniku in varovancu.

Ob tej priložnosti bi želela tudi jaz kot študentka te šole izraziti nekaj misli, ki so se mi porajale, ko sem se odločala za poklic medicinske sestre, kako sem doživljala šolanje in kaj razmišljam ob koncu, ki je hkrati spet začetek.

Poklic medicinske sestre sem si vedno predstavljala kot nesebično in humano delo in ta predstava me je vodila pri moji odločitvi. Lahko bi rekla, da sta me usmerjala idealizem in želja biti nekemu potreben, pomagati sočloveku. Navdušenju se je ob prvih stikih z realno stranjo poklica pridružilo spoznanje, da me čaka trdo in naporno delo, da uresničim svoj cilj. Način študija, praktični in teoretični učni program, mi je omogočil, da sem spoznala, kako široko je področje medicinske sestre. Med šolanjem si pridobivamo znanje s področja bolniške nege, se seznanjamo z vsebino različnih vej